The Byelorussian Times

ЧАС
Двумоўны беларускі часапіс у З.Ш.А.

No.8 – Second year | 9-06 Parsons Blvd., Flushing, N.Y. 11357 | February 1977

NOTES ON BYELORUSSIAN GEOGRAPHY (Byelorussian rivers)

Zina Zahorskaia

Is Byelorussia the most swampy land in Europe?

The view that Byelorussia is a swampy land lying in the marshes of Eastern Europe is held by many foreigners and has been expounded in their pseudo-scholarly works. Russian and Polish scholars especially cling to this view to this day. Even the Academy of Sciences of the Byelorussian Soviet Socialist Republic officially acquiesces to this view, and by its silence obscures the fact that Byelorussia is not some low-lying marsh, but a territory, every point of which, including the lowlands, is situated at elevations higher than the terrain of the neighboring states.

All major rivers of Byelorussia – Dniapro, Western Dzvina, Nioman, Lovac, and others – have their origins in the Byelorussian hills. The Great European Watershed whose ridge passes across Europe in a north-easterly to south-westerly direction, divides Byelorussia into two nearly equal parts. Because of this ridge, Byelorussian hydrographic network is divided into its northern and southern parts. In the north, the Western Dzvina and the Nioman rivers flow into the Baltic Sea, while in the south, the Dniapro flows into the Black Sea. The river Volga, which flows into the Caspian Sea, drains only a small part of the Byelorussian territory.

Thus Byelorussia is a land where a number of major rivers originate. Instead of being a 'swamp' it is a plateau, a high land situated at elevations significantly higher than those of all of its neighbors.

Byelorussian Palessie

The lowlands of Palessie, which represent over 15% of the Byelorussian territory, are situated mainly on the watershed of the river Prypiac – one of the main navigable rivers in Byelorussia.

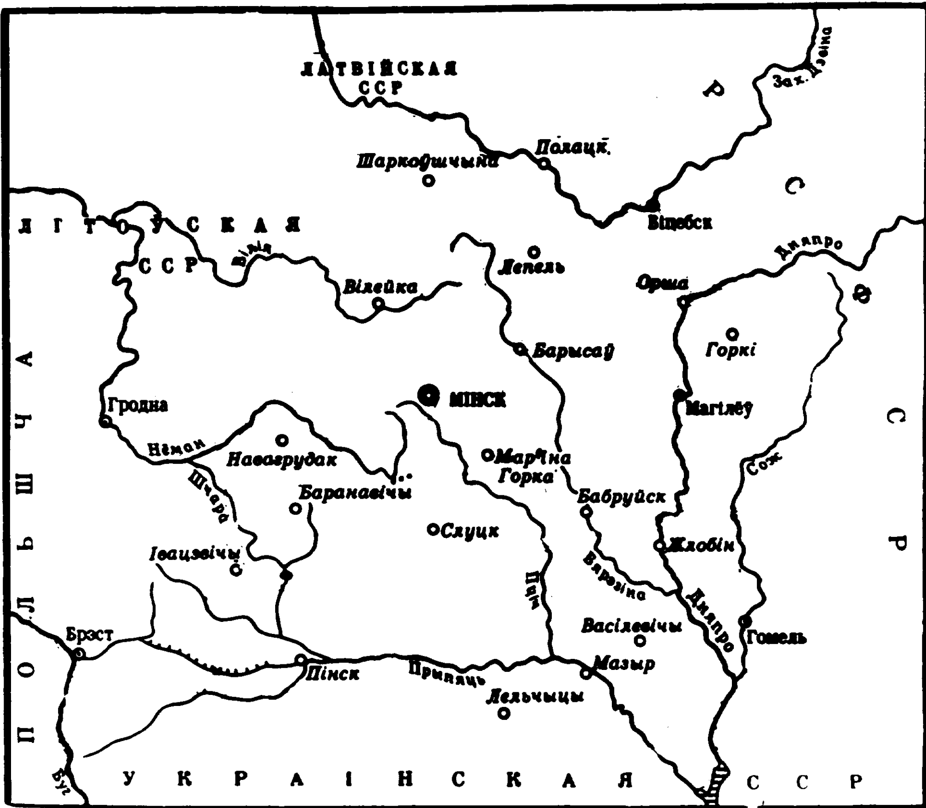
Panorama of Palessie is generally charectarized by extensive forests and by marshes. Higher ground is usually sandy and covered with fir or other trees. Low hills or sandy dunes covered with scrub vegetation are also common, and villages are usually found on such hills. Near the city of Pinsk, two of its largest tributaries flow into Prypiac carrying with them much silt and sand from the surrounding hills.

It is characteristic of Prypiac, that the gentle slope of its river basin – only 10 cm. per km. – results in a very slow movement of the waters. Furthermore, near Mazyr the rocky river bed rises additionally restricting the flow of the water. The neglect of the river by the government, its failure to deepen the channel where needed and to regulate the river, are the reasons for the widespread flooding and the existence of marshes in Palessie.

continued on page 2



River Prypiac near Mazyr



Map of Byelorussia, showing major Byelorussian rivers

Carter's foreign policy adviser: Zbigniew Brzezinski

Zbigniew Brzezinski's appointment as the special assistsnt to the president for national security affairs is very significant in view of the fact that Brzezinski is a Polish-born expert on Soviet Communism and has a reputation as a hard-line warrior eager to take on the Soviets.

The national security adviser is a very important person in the White House. It is his job to sort information coming from intelligence agencies, the State Department, the Department of Defense, and to present it to the president. He also presents to the president various policy alternatives, and if he is so inclined, he can select those alternatives which support his own views.

The fact that President Carter gave this very important post to a person of East European background, a man posessed with tremendous driving energy and whose advice President Carter respects and uses, could mean a change in the U.S. policy toward Moscow and the Captive Nations.

Zbigniew Brzezinski was educated at the Harvard University where he specialized in the East-European Affairs, and until recently was a professor at the Columbia University. But Brzezinski's ambitions reached out further beyound the university.

Brzezinski served two years in the Johnson Administration on the State Department foreign policy planning board. He was known as a strong supporter of the Johnson's Viet Nam policies and appeared frequently at university forums to defend the admini stration's position. However, his greatest contribution to the administration was closer to his area of expertise, Soviet Communism. He authored an important speech for Johnson which called for a 'peaceful engagement' with the Soviet Union. Later this phrase was much used and quoted in the press.

He is an immensely prolific writer, having published over 200 books and articles dealing mainly with the East-West relations.

He has formulated the concept of 'trilateralism' which appealed to David Rockefeller and Jimmy Carter. This is, in essence, a proposal for a tighter cooperation between Japan, Europe and the U.S. in certain international situations.

He was the director of the Council of Foreign Relations, and for the past three years the director of the Trilateral Commission where he first met Jimmy Carter. Trilateral Commission is an international floating think tank cteated by David Rockefeller in 1972

continued on page 2

The Byelorussian Times
ЧАС Двумоўны беларускі часапіс у З.Ш.А.

9–06 Parsons Blvd.
Flushing, N.Y. 11357
U.S.A.
A Byelorussian Newspaper
Published six times a year
Publisher,
Dr. Roger Horoshko
Subscription $5 per year
„ЧАС"
Двумоўная
беларуская газэта
Выходзіць 6 разоў на год
Выдавец,
Др. Р. Гарошка
Падпіска 5 даляраў на год
Pending Second Class
at Flushing, New York 11355

'Discrimination, pro-Russian propoganda!'

Under this title the 'Byelorussian Coordinating Committee of Chicago' wrote an open letter to the Bureau of Fairness and Accuracy of the *Chicago Sun-Times* with copies to all major newspapers, radio and television stations in the Chicago area. In the letter, the 'Byelorussian Coordinating Committee' cites at least four instances of unfairness and misrepresentation about Byelorussia and the Byelorussian people.

The problem resulted from the *Chicago Sun-Times'* recent reports about the touring Soviet gymnast team in which the paper labeled two well-known Byelorussian athletes, Olga Korbut and Vladimir Tichanov, as 'Russians'. The paper further aggravated the situation by the headline: 'The Russians are Rocking, the Russians are....' referring to the last December's U.S. tour by the Byelorussian vocal-instrumental ensemble known as 'Piesniary'.

Since Chicago has a large ethnic European population, including many Byelorussians, the *Sun-Times'* repeated mislabeling of Byelorussians as 'Russians' offended many Americans of Byelorussian descent in the Chicago area and resulted in the abovementioned protest.

Regretably, the *Sun-Times'* episode of equating Byelorussians and other nationalities comprising the Soviet Union with Russians, is not an isolated incident, but rather a manifestation of the general American lack of interest about the nations of Eastern Europe in general and of the Soviet Union in particular. It is doubtfull that the *Sun-Times* would have made a similar mistake by calling an Irish musical group touring the Chicago area as 'Scottish' or 'English'.

Aside from exhibiting ignorance about Byelorussia and the Soviet Union and offending many people, the *Sun-Times* actually disseminates a type of pro-Russian propoganda from which the Soviet Union itself is so far abstaining. That is, the promotion of an imperial idea that all peoples of the USSR, the multi-national political state, are Russians. As far as the Soviets are concerned, they do not hide the fact that 'Piesniary' is a well known Byelorussian vocal ensemble which performs Byelorussian songs and music, and that Olga Korbut and other athletes are Byelorussians. It is the majority of the American press which has assumed upon itself the role of promoting imperial pro-Russian propoganda in the United States.

While dissemination of erroneous information is probably not deliberate, it is then due, in most part, to a lack of awareness or outright ignorance about Byelorussia and many other nations of Eastern Europe. The press, however, especially in major cities with large ethnic populations, cannot plead ignorance or invoke any other excuse for offending its many readers.

Furtheremore, misrepresentations such as the *Chicago Sun-Times'* example, will not assist in dispelling from the European minds the general belief that most Americans suffer frcm a congenital lack of interest in Europe and its people.

Byelorussian Geography

continued from page 1

However, the specific hydrographic conditions in the Palessie lowlands can not, under any circumstances, be assumed to charecterize Byelorussia as a 'swampy land'.

Economic Significance of the Rivers

Throughout Byelorussian history, rivers were the major means of transportation. Navigable rivers connected Byelorussia with the great trading centers of the Baltic and the Black Seas.

Although transportation by water has lost its former importance, the forestry industry, among others, still relies heavily on rivers for transporting logs to the mills, and today 14.5 thousand km. of Byelorussian rivers are used for such purpose.

The possibility of building a waterway from the Black Sea to the Baltic Sea across Byelorussia is under active investigation.

Pollution of Byelorussian Rivers

Many of the Byelorussian rivers are badly polluted, especially near industrial centers. This includes such rivers as Svislac (Miensk), Vicba (Vicebsk), Orshica (Orsha), and others. For example, each year Miensk discharges 240 thousand cubic meters of garbage and sewage into the river Svislac. As a result of such pollution, many rivers lost their economic usefulness and aesthetic appeal. Western Dzvina is another example, pollution levels of its waters exceed the accepted morms by several orders of magnitude.

River Nioman near its origin

'Piesniary' conclude their U.S. tour

The *Piesniary* ('Songsters') a Byelorussian vocal-instrumental ensemble, which is billed as the'biggest folk-rock group that Byelorussia (or the USSR) has produced', recently concluded its first U.S. tour. Avoiding big cities and centers of Byelorussian concentration in the U.S., the ten-man ensemble, led by Vladimir Muliavin, was booked by the official Soviet Concert Agency 'Gosconcerts' at such places and centers of the U.S.rock music as Harrisburg, Va., Beckley, W.Va., Gastonia, N.C., Rome, Ga., Clarksville, Tenn., and New Iberia, La.

From Dec. 1 to Dec. 14, 1976, the the *Piesniary* traveled in a bus with an American ensemble, the *New Christy Minstrels,* whose manager was instrumental in having the *Piesniary* invited on their U.S. tour.

The *New Christy Minstrels* and other American proponents of folk music were so impressed by the *Piesniary,* that one company is already seeking rights to publish their music, and Columbia Records has donated eight hours of recording time in its Nashville studio to the *Piesniary.*

The following is from the official Soviet billing describing the ensemble and is self explanatory:

"The Byelorussian vocal-instrumental ensemble *Piesniary* ('Songsters') ...officially came into being on Sept. 1, 1969.

The *Piesniary* ensemble takes a special interest in Byelorussian folk songs, which in the interpretation of these singers and players sound in a most novel way without losing their original charm. The arrangements, played by the Ensemble, while displaying great care for the original melody, are filled with the dynamic rhythms of today. The players, apart from electric musical instruments, boldly introduce such genuine folk instruments as the lyre and dudochka (a kind of a pipe) ... and this bold device goes on to make the Ensemble's performance more colorful and interesting.

'PIESNIARY'

... All the members of the Ensemble are both instrumentalists and vocalists and all of them contribute to the building up of its concert programs for they are all without exception, enthusiastic propogandists of the beautiful Byelorussian song."

Zbigniew Brzezinski

continued from page 1

as an attempt to work out common negotiating positions among Western Europe, Japan and the U.S. It is in particular, a reaction to the OPEC challenge. Members of the Council of Foreign Relations and the Trilateral Commission represent a certain elite group, and it is interesting to note, that in addition to Brzezinski and Carter, other Trilateral Commission members in the new government include Vice President Walter Mondale, Secretary of State Cyrus Vance, Secretary of the Treasury W. Michael Blumenthal, Secretary of Defense Harold Brown and assistant secretaries Lucy Wilson Benson, Anthony Lake, Richard Cooper, Dick Holbrooke and Ambassador Richard Gardner.

President Carter sends a letter to Andrei Sakharov

Washington's rhetorical campaign on behalf of the rights of dissidents in the Communist-block nations has taken on significant new dimensions following President Carter's recent personal letter to Andrei Sakharov, the prominent physicist and a leading Soviet dissident.

The letter was in reply to the 55-year-old physicist's letter of last month asking President Carter to "raise your voice" on behalf of those fighting for rights in the Soviet Union and Eastern Europe.

In his letter dated February 5, 1977 President Carter wrote to Dr. Sakharov:

"I received your letter of Jan. 21, and I want to express my appreciation to you for bringing your thoughts to my personal attention.

"Human rights is a central concern of my Administration. In my inaugural address I stated: 'Because we are free, we can never be indifferent to the fate of freedom elsewhere.'

"You may rest assured that the the American people and our government will continue our firm commitment to promote respect for human rights not only in our own country but also abroad.

"We shall use our good offices to seek the release of prisoners of conscience, and will continue our efforts to shape a world responsive to human aspirations in which nations of differing cultures and histories can live side by side in peace and justice. I am always glad to hear from you, and I wish you well."

The American Embassy in Moscow invited Dr. Sakharov to receive the letter. United States officials met him outside the embassy and escorted him past the Soviet police guards who usually prevent Soviet citizens from entering the embassy. Dr. Sakharov asked the embassy to convey to President Carter his thanks in which he called the letter "a great honor for me and a support for the whole movement of human rights in the USSR and in the countries of Eastern Europe." Dr. Sakharov also sent another letter to President Carter calling the President's attention to the illness of Sergi A. Kovalev, a former colleague now serving seven years in a labor camp for anti-Soviet activities, and the recent arrests of four dissidents who were monitoring Soviet compliance with the Helsinki Agreement – Aleksandr I. Ginsburg and Yuri F. Orlov in Moscow and Mikola Rudenko and Oleksa Tikhi in Kiev.

The Soviet dissident movement which President Carter, by contrast to the previous Administration, is openly and officially supporting, has mushroomed in the two years after the signing of the Helsinki Agreement. The dissidents' principal theme is the Soviet non-compliance with the Agreement, particularly with its humanitarian provisions.

While the dissidents' activities have made headlines in the West, the actual number of dissidents is yet very small. Western newsmen and officials stationed in the USSR estimate that there is a hard core of probably no more than 1,000 persons sufficiently dedicated to dare sign their names to protests or essays, to openly criticize the government for suppressing political liberties or violating East-West agreements on human rights, to protest each other's arrests, to talk with Western newsmen and to gather or pass on information that is fed into the Chronicle of Human Events, the sporodic periodical that has provided a record of their actions and official reactions to them. These dissidents are primarily intellectuals, a disproportionate percentage of whom are scientists and scholars, especially physicists, as Dr. Sakharov.

There is another group of perhaps 50,000 persons who protest in secret. Byelorussians, Ukrainians, Georgians, Armenians, Latvians, Crimean Tatars, Volga Germans and others circulate underground protests against the hegemony of ethnic Russians in their respective Republics.

The importance of the Soviet dissident movement lies not in the numbers of its followers, but in the moral force of single voices like those of Dr. Sakharov and his recently-arrested colleagues. To the Kremlin even limited dissent causes serious concern because it infringes upon the Communist Party's ideological monopoly and political control of the subjugated peoples and nations. The few who dare to speak out must be stifled in order to suppress the hidden and passive disaffection of tens of thousands or even millions of others who protest in private. This is why the support of the Soviet dissident movement by the U.S. is so very important. Already President Carter's letter to Dr. Sakharov expressing the U.S. concern for the human rights of Soviet citizens has given new hope to the dissident movement and caused much concern to the Soviet leadership.

The 'Strangeness' of Icons

One of the most characteristic features of our Byelorussian Orthodox churches is the type of holy images in them. These sacred paintings are called *icons*, a transliteration of the Greek word for image or portrait. However, icons ought not be considered as images of peope in the modern sense, or in fact in the ordinary sense of the word at all. On the contrary, an icon is something completely outside the pale of art as most people think of it. Icons are transcendent paintings; i.e. they are not limited to time or place, and are endowed with spiritual quality not found in any other type of art, whether religious or profane, painting or sculpture.

The value of icons to our spiritual life can hardly be overemphasized. On the contrary; for if the real meaning and worth of these holy paintings escapes our notice, a certain aspect or quality of spirituality, of otherworldliness is lost to us in our ascent to God. The holy images of the Orthodox Church are the innermost embodiment of religious experience. They are not simply the symbol or representation of some historical person or event; in fact; their purpose is not to depict likeness of flesh and blood, but rather the interior spiritual realities of some sainted individual or some mystery of faith. They are, so to speak, the very link between ourselves and their prototypes who are, in a certain sense, present within their icons. Thus, there is a real theology of sacred images, and the Church has legislated the manner of painting them and the rules to be observed in this process. Unfortunately, today, under the influence of western forms, the painting of icons has often degenerated into mere saccharin type of art.

In painting icons, many sacred traditions are followed and the observance of all these help to lend the icon its ethereal and mystical qualities. The paint most traditionally used is a tempera pigment, mixed with egg yolk and a little vinegar and water. Other materials used are wood and chalk, and linseed oil for the finish. Thus all of the created matter is symbolically represented in the icon. In ages gone by, iconographers often mixed some of the very relics of the saints with the pigment. Usually, icons were painted by contemplative monks, though actually anyone may paint an icon provided he has the required talent and spiritual insight, and follows the ascetic and sacramental discipline of life proper to one who would paint spiritual realities.

In their icons, painters avoid *natural* shapes and appearance of things always *symbolically* depicting their subjects. Their purpose is not to present us with a picture of fallen nature, with which we are all too well familiar, but rather that transfigured state of the real world wherein neither time nor space can limit the immensity of the Divinity. This is why the icon is *two*-dimensional; space and volume are avoided.

Just as icons are devoid of a third dimension, so they have nothing in common with any form of art such as realism or abstractionism. Prayer, reverence, humility, sorrow, obedience, blame, lamentation – all these are rather depicted through elongated features, the position of hands, the delicate lines, the curvature of the shoulders. All this attempts to convey the idea of spiritual refinement which is possible for every human being through the grace of God. The icon then, is a mystical representation of the formless, eternal, uncreated God reflected through His holy ones.

Icons serve the same purpose as other decorations in our churches: they intensify the beauty of the Temple of the Lord and help to make the divine realities perceptible to our human nature. They help us to increase and purify our prayer by lifting us from the fallen state of everyday life to a contemplation of eternal realities. We bow before these images not as to the material of which they are made, but to the 'presence of the divine and spiritual' within them. While we turn our earthly eyes upon these images we are spiritually looking at the prototypes whose images they are. Thus we reverence them, often with a kiss, as the ancient Hebrews reverenced the Ark of Moses, not the material of which it was made, but the reality which it represented, the God for whom it had been constructed. By the same token, we burn lamps before them to honor their prototypes.

We have these images of God, His Mother, and the Saints only through the manly struggle of the Church. Without the saints who defended the truth of the doctrine on the veneration of sacred images (which doctrine we publically celebrate on the First Sunday of Great Lent – the Sunday of Orthodoxy) the heresy of the iconoclasts would have destroyed all religious art as idolotrous. Through these images, then, material representations of the immaterial, we are able to lift our souls to the heights of spirituality.

Priest Gregory Kistner

CARAVAN 1976

'Caravan' is an annual international event in Toronto, Canada, which affords its people the opportunity to see exhibits of about 50 nationalities. These exhibits are located in so-called Pavilions throughout the city and special buses provide convenient transportation for visitors between the various Pavilions.

From June 18 to June 26, 1976, the Byelorussian Pavilion 'Miensk', at 524 St. Clarens Ave., Toronto, was open for its sixth consecutive year. The Byelorussian Youth Organization of Canada, which was primarily responsible for 'Miensk', arranged a program of Byelorussian exhibits, music, song, dance, and provided the visitors with authentic Byelorussian food and drink. Mr. P. Pashkievich was the director of 'Miensk', Mr. Liavon Sladkouski was the 'Mayor of Miensk' and Miss Eva Pashkievich was crowned 'Miss Miensk'.

The Pavilion was decorated and lighted in the over-all tone of royal red. The Byelorussian national emblem 'Pahonia' was displayed on the front wall. There were prominent displays of reproductions of the title pages from the Byelorussian Bible of 1517 and from the Statutes of the Grand Duchy of Litva (Byelorussia) of 1588, and a map of the Byelorussian Democratic Republic of 1918.

Exhibits included books, woven articles with the characteristic Byelorussian geometrical designs, Byelorussian costumes, sculpture, wood carvings, authentic Byelorussian glass and crystal, paintings and articles incrustated with colored straw.



A group of active participants from the 'Caravan' in Toronto

continued on page 4

ГІСТОРЫЯ БАЗА

У кастрычніку 1975-га г. газэта „Беларускі Час" у сваім кароткім атрыкуле „Гісторыя БАЗА" пісала, што на балонках свайго часапісу будзе друкавацца Гісторыя Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня. У гэтым нумары „ЧАСУ" друкуецца першы артыкул Сп. К. Канцавога „Гісторыя БАЗА".

Рэдакцыя газэты „Б. ЧАС"

– К. Канцавы

Распачынаючы выданьне друкам монаграфіі Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня, лічу даметным уключыць да гісторыі БАЗА даклад Сп. Інж. М. Гарошкі, які ён прачытаў на 20-ыя ўгодкі ад заснаваньня арганізацыі, ды які пазьней быў зьмешчаны ў нумары 146-м 1969-га г. газэты „Беларус".

20-ыя ўгодкі Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня ў ЗША варта было-б распачаць ад наведаньня Статуі Свабоды ў Нюёрскай бухце, факел якое высака ўздымаецца над люстрам Атлянтыку, а выбітыя на фасадзе каменных сьценаў Статуі глыбака прынаджваючыя ды ўсьцьшаючыя словы Эммы Лазарус зь ейнай паэмы „Новы Волат" заклікаюць усіх „зьняможаных, усіх бедных, усіх, што сумуюць па свабодзе": "Give me your tired, your poor, Your huddled masses yearning to breathe free".

Беларускія эміграны запраўды былі змучаныя, бедныя, зьняможаныя, бяздомныя ды, як быццам цудам, выкінутыя сільнай бураю на бераг Новага Сьвету.

Беларусы ЗША былі аднымі з многіх мільёнаў эмігрантаў, што прыбылі ў Новы Сьвет, каб унікнуць палітычнага ды рэлігійнага пераследваньня, якім абдарыла беларускі народ акупацыйная савецкая дыктатура. Другая сусьветная вайна ды паўторная акупацыя Беларусі бальшавіцкаю Масквою, маральнае й фізычнае паняволеньне ўсяго беларускага народу спрычыніласа да ягонай масавай эміграцыі на захад. Шмат якія Беларусы выбралі дабравольны астракізм, але адначасна й свабоду.

Пакідалі сваю Бацькаўшчыну ўсе, хто толькі мог: мужчыны, жанчыны, старыя й маладыя. На вялікі жаль, адно нязначная частка атрымала гэткім шляхам свабоду. Бальшыня змушаная была вярнуцца, але не на Бацькаўшчыну, а на Далёкі Ўсход. Шмат якія беларускія сем'і, асабліва моладзь ніколі пасьля гэтага ня ўгледзелі сваёй роднай Беларусі. Паварот на Бацькаўшчыну ім быў назаўсёды забаронены. Дэпартаваныя Беларусы ды зволненыя зь лягераў прымусовае працы сталіся патрэбным „матарыялам" дзеля каланізацыі бязьмежных прастораў Сібіру ды расейскага Запаўночча.

Пасьля заканчэньня Другое сусьветнае вайны беларуская эміграцыя апынулася спачатку ў лягерах УНРРА, пазьней у лягерах ІРО на тэрыторыі ўсіх трох акупацыйных зонаў Заходняе Нямеччыны ды Аўстрыі. Стан беларускае эміграцыі ў лягерах ДП быў вельмі напружаны. Няпэўнасьць заўтрашняга дня паглыблялася частымі статутова-праўнымі зьменамі іхнага статусу. Вельмі характэрна, што многія ўрадаўцы УНРРА асабіста намаўлялі ДП вяртацца на Бацькаўшчыну, паказваючы пры гэтым на бязвыхаднасьць іхнага палажэньня на чужыне. Гэтыя ўрадаўцы УНРРА нат не ўяўлялі сабе, што ў БССР, ніякай свабоды няма, ня ведалі, што там пануе жахлівы тэрор ды што ня толькі дзеі, але й думкі савецкіх „свабодных" грамадзян кантралююцца нялюдзкай камуністычнай уладай.



Беларускія эміграны на прыстані Ню Ёрку. Зълева Статуя Свабоды; направа „Эліс Айлэнд". – Абраз мастака Пётры Міравовіча

Пры гэтай нагодзе варта прыгадаць адно здарэньне, што адбылося прыблізна 2,500 гадоў таму ў Кітаі. Вялікі кітайскі філёзаф і грамадзкі дзеяч Канфуцы, праходзячы каля гары Таі, пачуў поўны роспачы й жалю плач жанчыны. Калі-ж ён падыйшоў бліжэй, убачыў над сьвежаю магілаю жанчыну. На запытаньне філёзафа, па кім яна плача, нешчасьлівая жанчына адказала: „Майго мужа бацьку забіў тыгр, мой муж таксама быў ім забіты, а цяпер мой сын загінуў гэткім-жа спосабам". Тады Канфуцы парадзіў жанчыне пакінуць гэтае месца. – „Тут добры й людзкі губарнатар", – адказала жанчына. На гэта Канфуцы адказаў: „Памятайце што жорсткі й нялюдзкі ўрад шмат горшы за тыгра".

Нельга пасьля гэтага не згадзіцца з разуменьнем свабоды Канфуцым ды што як 25 стагодзьдзяў таму, гэтак і сяньня імкненьне да свабоды ёсьць нязьменным сьвятым законам жыцьця кажнага чалавека, кажнай грамадзкай адзінкі ды кажнага народу. Чалавек у змаганьні за свабоду, за свабоду свайго народу гатоў панесьці найбольшыя матарыяльныя й людзкія ахвяры.

Дораты – Цэнтар БАПЦ

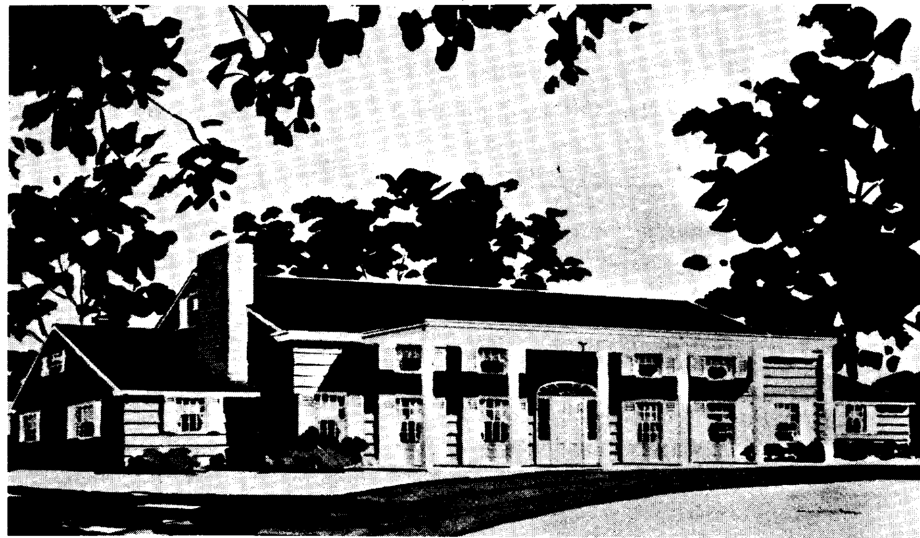
Кансысторыя Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы пастанавіла прыступіць да будовы свайго адміністрацыйна-царкоўнага будынку ў *Дораты*, штат *Ню Джэрзі.*

У Дораты месьціцца таксама прыход Сьвятое Тройцы БАПЦ. Царква Св. Тройцы была купленая Кансысторыяй БАПЦ ў 1973 годзе. Настаяцель прыходу ёсьць а. Прат. Карп Стар. Да існуючага царкоўнага будынку дабудавана кватэра для сьвятара; пад царквою месьціцца прыгожая й досьць вялікая саля й кухня.

Дораты знаходзіцца ў адлегласьці 25–30 міляў ад Атлянтык Сіты, аднаго з найлепшых турыстычных мейсц усходняй часткі З.Ш.А., ды ў адлегласьці 120 міляў ад Ню Ёрк Сіты (Times Square).

Як вядома, Атлянтык Сіты славіцца сваімі прыгожымі пляжамі, гатэлямі й матэлямі: прыцягвае вялікую колькасьць турыстых з цэлага сьвету. На паўночны захад ад Дораты добра нам ведамы з гісторыі Vineland (Вінаградная зямля), дзе першыя амэрыканскія пасяленцы займаліся прадукцыяй вінаграду.

Вось у гэткай маляўнічай мясьціне, побач нашага царкоўнага будынку, царквы Сьвятое Тройцы, Кансысторыя БАПЦ будуе адміністрацыйна-царкоўны дом. Новы дом будзе мець каля 4000 кв. футаў жылое плошчы. Апрача прымешчаньняў для патрэбаў Кансысторыі будзе пабудавана сем пакояў для гасьцей або парафіянаў –пэнсыянэраў.



Праект царкоўнага будынку ў Дораты

Сяньня, як ніколі раней, Беларуская Аўтакефальная Праваслаўная Царква занепакоена паслабленьнем ды паступовым скурчваньнем нашага грамадзкага жыцьця. Калі адыход старэйшай гэнэрацыі ёсьць натуральным, то адыход нашай моладзі ад актыўнага царкоўнага жыцьця, а часта й ад грамадзка-палітычнага –ёсьць справай вельмі непажаданай.

Яшчэ большая дэцэнтралізацыя нашага грамадзкага жыцьця можа быць выклікана „нутраною міграцыяй" па атрыманьні статусу „пэнсыянэра". Гэткі мамэнт пераходу на супачынак, пераезду з мейсца на мейсца ў пошуках лепшага мейсца закватэраваньня яшчэ ў большым стопню можа разрэдзіць ды паслабіць нашыя царкоўна-рэлігійныя й культурна-грамадзкія цэнтры.

У сувязі з павыжшым Кансысторыя БАПЦ пастанавіла:

1. Па магчымасьці не дапусьціць да яшчэ большай расьцярушаннасьці пэнсыянэраў.
2. Для рэалізацыі гэтага важнага пытаньня Кансысторыя БАПЦ маець магчымасьць, ў першую чаргу, дапамагчы жадаючым пэнсыянэрам знайсьці для куплі новыя ці ужываныя дамы ў аколіцах Дораты й Вайнлэнд.
3. Для адзінокіх і мала сямейных пэнсыянэраў Кансысторыя зможа знайсьці памешканьне ў спэцыяльна пабудаваным матэлю.
4. У справах, якія тычацца будовы Цэнтру БАПЦ просім зьвяртацца да Сакратара Кансысторыі БАПЦ а. Прат. Васіля Кэндыша. Ягоная адрэса:

Very Rev. Vasil Kendysh
B.A. Orthodox Consistory
9 River Road
Highland Park, N.J. 08904

КАМУНІЗМ У ЛІКАХ

Як моцныя камуністычныя партыі ў сьвеце вонкі СССР, Кітая, й Сярэдняй Эўропы? Нам ведама, што камуністычныя партыі ўсяго сьвету ў першую чаргу імкнуцца пры дапамозе легальных выбараў (Італія) альбо нутраных рэвалюцыяў (Партугалія) ці моцных трэйд-юніёнаў (Англія) наблізіць свае дзяржавы да паўнай эканамічна-гаспадарчай катастрофы, а пасьля гэтага зьнішчэньня дэмакратычных сыстэмаў наагул.

Ніжэй падаюцца лікі камуністычных партыяў у сьвеце, як у колькастным так і ў якасным аспэктах. Зазначаецца, што пры апрацаваньні артыкулу: „Камунізм у ліках..." аўтар часткова выкарыстаў матар'ялы з часопісу U.S. News & World Report.

ЕЎРОПА

У Англіі камуністычная партыя налічвае 29,000 сяброў і пры апошніх выбарах атрымала толькі .06% усіх галасоў. Аднак гэтыя Камуністыя маюць непрапарцыянальна вялікі ўплыў у Англіі праз рабочыя юніёны, дзе яны маюць 16 із 52 галасоў.

Ангельскія камуністы абяцаюць захаваць усе свабоды й правы, якія цяпер існуюць у Англіі й асуджваюць маскоўскую палітычную лінію.

У Францыі камуністычная пар-

працяг на 6-й бачынцы

Caravan 1976



Liavon Sladkouski, 'Mayor of Miensk' and Eva Pashkievich, 'Miss Miensk'

continued from page 3

The stage show, repeated hourly during the exhibit hours, included Byelorussian songs, dances and information about Byelorussia.

Huge crowds of enthusiastc visitors attested to the great success of the Pavilion 'Miensk'.

Solzhenitsyn and Byelorussia

At the request of Mr. J. Michaluk, Chairman of the Association of Byelorussians in Great Britain, the *Byelorussian Times* is pleased to print the text of his letter addressed to the editor of the magazine 'Continent', published in Paris, which printed Solzhenitsyn's article critical of the BBC for broadcasting to the USSR only in Russian. In his article Mr. Solzhenitsyn makes a demand that BBC broadcast in other languages of the USSR, but for some reason he fails to mention Byelorussian language.

2nd November, 1976

The Editor
'Continent'
Paris

Dear Sir:

We learned from an article by David Floyd in the 'Daily Telegraph' dated 18.10.1976 that Alexander Solzhenitsyn published his criticism of the BBC Russian Service in the latest issue of your magazine. Amongst other things, Solzhenitsyn criticises the BBC for broadcasting to the Soviet Union only in Russian, and not in the other languages of the Soviet Union.

Solzhenitsyn would like BBC to broadcast to Estonia, Lithuania, Latvia, the Ukraine and to the peoples of Soviet Central Asia. For some unknown reasons there is no mention of Byelorussia. Are we to presume that he is against Byelorussian broadcasts by the BBC?

We find it very hard to understand why Solzhenitsyn, whom we regard as the greatest contemporary writer and champion of the oppressed, irrespective of their religious beliefs and national identity, should choose to discriminate against Byelorussia. Discrimination against nations is alien to the idea of true internationalism and brotherhood of nations. We want to believe that Solzhenitsyn did not intend it and that it all is due to a misunderstanding. Statements and opinions of great men of Solzhenitsyn's standing command widespread attention and, therefore, they should take extra care in their pronouncements to avoid the possibility of ambiguity and wrong interpretations.

We shall be obliged to you for publishing our comments in your journal and thereby give Solzhenitsyn a chance to express clearly his position on the question of Byelorussian broadcasts. We strongly feel that he owes Byelorussians this explanation.

Yours faithfully,
J. Michaluk, Chairman, Association of Byelorussians in Great Britain

НАВІНЫ

* Наяўнасьць моцных савецкіх стратэгічных пазыцыяў у Індыйскім акеяне моцна турбуе Аўстралію. Не падабаецца гэта таксама й для ЗША.

У сувязі з гэтым, робяцца захады аб узмацаваньні абароннага блёку АНЗЮС, да якога належаць: ЗША, Аўстралія й Новая Зэляндыя.

* Дэпартмэнт Эміграцыі ў Канадзе паведамляе аб арышце, савецкага фізыка, Льва Хвастанцава за шпіянаж на карысьць Савецкага Саюзу.

* Прэзыдэнт Картар перапрасіў Прэзыдэнта Вэнэцуэлы Карла Пэрозу й былага Канцлера Нямецкай Фэдэратыўнай Рэспублікі Біллы Брандта, быццам яны атрымлівалі грошы ад „СІА". Прэзыдэнт сказаў, што гэткія закіды ня маюць у сваёй аснове ніякай праўды.

* Карэспадэнт Чэхаславацкай прэсавай агэнцыі ЦЭТЭКА у Заходняй Нямеччыне, Сьветазар Сімко, выдаў 17 шпіёнаў - чэхаў, якія працавалі на карысьць камуністычнай Прагі. Да гэтага часу, ўсе яны былі ўрадоўцамі Амбасады ў Боне.

* Перамовы Савецкага й Кітайскага Ўрадаў у справе ўрэгуляваньня тэрыторыяльных межаў Народнай Кітайскай Рэспублікі пацярпелі няўдачу. Урад СССР адклікаў з Пэкіну свайго прадстаўніка.

* *У абароне правоў чалавека.* 50 Кангрэсмэнаў ЗША, падпісалі й выслалі ліст шэфу Ўраду СССР Сп. Брэжнёву, пратэстуючы супраць арыштаў дысыдэнтаў. Ліст быў пераданы, на рукі Савецкага Амбасадара ў Вашынгтоне, Анатолію Дабрыніну.

* Нягледзячы на афіцыйныя весткі з Масквы аб вялікім ураджаі ў 1976 годзе, недахоп прадуктаў у Савецкім Саюзе пабольшваецца. Некаторыя рэстараны ўжо ўвялі другі дзень у тыдні „без мяса".

* Гаролд Браун, Міністар Абароны ЗША пробуе пераканаць Прэзыдэнта Картэра, каб ён перастаў гаварыць як-бы дамова з Савецкім Саюзам аб абмежаваньні аружжа была важнейшая для Амэрыкі чым для Савецкага Саюзу. Браун кажа: Картар сваім захаваньнем аслабляе амэрыканскую пазыцыю на перамовах з Масквою, і, што Савецкі Саюз страціць шмат больш чым Амэрыка, як ня будзе дамовы.

* Дарадчыкі кубінскага дыктатара Фідэля Кастра кажуць, што Кастро будзе старацца пераняць функцыі лідара „трэцяга сьвету", калі Маршал Тіто памрэ.

* Уплывовая група былых урадоўцаў „Пэнтагону", якая ўключае вайсковых і цывільных, цьвердзіць, што тэмпо сягодняшняга савецкага ўзброеньня абазначае шмат большую небясьпеку для Амэрыкі, як Амэрыканскі Урад афіцыйна кажа.

ПЕРШАЯ БОЖАЯ СЛУЖБА БАПЦ ў Рычмонд, Мэйн

20-га лютага г.г. Прат. Васіль Кэндыш адслужыў першую Божую Службу для праваслаўных беларусаў у Рычмонд, Мэйн. Божая Служба адбылася ў Украінскай Праваслаўнай Царкве. Прысутныя ў царкве беларусы й украінцы прасілі Айца Прат. адведваць іх часьцей. Айцец В. Кэндыш выказаў думку, што пажадана наведваць новую беларускую калёнію часьцей, прынамся адзін раз на месяц.

Парафіянін

ПРАБЛЕМЫ З НАЦЫЯНАЛЬНАСЬЦЯМІ СССР

Расейскія спробы асыміляцыі народаў СССР не ўдаюцца й выклікаюць бясконцыя канфлікты з іншымі нацыянальнасьцямі. Крэмль моцна занепакоены, што гэтыя канфлікты некалі могуць выбухнуць як бомба. Праблема для Масквы падвойная: (1) узмацняецца напружаньне паміж расейцамі й усімі 17-цю большымі нацыянальнасьцямі Савецкага Саюзу, (2) прапорцыя расейцаў у СССР зьмяншаецца й сягодня расейцы ўжо знаходзяцца ў мяншыні. Заходнія савецкія экспэрты баяцца, што пакуль гэтая бомба выбухне, маскоўская рэакцыя выявіцца ў больш жорсткай кантролі ня толькі народаў Савецкага Саюзу, але й цэлай Усходняй Эўропы.

САДАТ СКАЗАЎ, ШТО БУНТЫ ЗЬНІШЧЫЛІ КАМУНІЗМ

Згодна The Christian Science Monitor, Садат сказаў, што бунты, якія адбыліся ў Эгыпце раўназначны сьмерці камуністычнай партыі нагул.

У інтэрвью, апублікаваным адначасна ў Саўдоўскай газэце *Оказ* і Каірскай *Ал Гомгурыя,* Прэзыдэнт Садат гаварыў „гэта была найбольшая іхная памылка."

„Народ выэлімінуе камуністычную праблему, таму што камунізм ня знойдзе мейсца ў нашым грамадзтве."

THE ANGLO-BYELORUSSIAN SOCIETY
Presents
LECTURE COURSE ON BYELORUSSIAN CULTURE

The eleventh annual course of lectures on Byelorussian history, literature and art has been organized by the Society for the 1976–1977 academic year. The course is open to all members of the public. Lectures will be held on Thursday evenings at The Francis Skaryna Byelorussian Library, 37 Holden Road, London, N.12. The program includes:

February 24 – 'Byelorussian influences on Russian 17th century architecture'. Dr. Lindsey Hughes *(University of Reading)*

April 21 – 'Byelorussian orthography in the 20th century'. Peter Mayo *(University of Sheffield)*

May 19 – 'Language policy in Soviet Byelorussia'. James Dingley *(University of Reading)*

June 16 – 'Polack-land in the 16th century'. Dr. Richard A. French *(University College)*

Hon. John Jolliffe, Chairman

Я. ЮХНАВЕЦ

ПАЭТА – ЮНАК

І зноў, здаецца, абыякавасьць.
Душа трымціць разладжаным напевам.
Я адчуваю, што ізноў
нязьведаў аніяк чаго шукаў
між напалоханых маёй трывогай словаў,
між пратаёных прагнасьцяў людзей шчасьлівых,
між тых, што аціхлі пад магільным дзёрнам.
Я найбольш да іх
капаў свае тунэлі,
ваяком адважным абходзіў перашкоды,
каб іхныя наймеры, сьціпла-голасна
назваць канчальным асуджэньням:
вось гэта грэшныя,
а гэтыя у вяках сьвятыя,
хоць нават, а ніхто для іх
непаставіў крыж,
што праз год, ці два зьгіне,
над канаўкай выкапанай ў зямлі.
Навошта абыякавасьць паэтычная?..
...абыякавасьць ня стыгне галалёдзьдзю –
моц ейную ляпей адчуць жадаю –
і кaберцамі тады ўсьцяж
натхненьня сьцеліцца ў сэрцы.

ВАДАСПАД ШТОДНЯ

Там вада ліецца
праз затору
шуміць, быццам, лес кругом.
Думка няўмысная мая
наведвае гэты харом.

Срабрыстым цьвіценьнем спад
прыгожыць рачное дно.
Млын стары на адхоне,
пыркі лятуць у вакно.

Там вокны даўно разьбіты,
і на жорнах расьце палын;
і дарога пераз грэблю
цяпер ідзе ў абмін.

З лёту высокага часта
да спаду шугаюць кагаркі.
Бы кропляй лішняй, тады,
хвалькі льнуць наўскрайкі.

Пакінен млын і грэбля,
і млынара ўжо няма.
Песьняй бясконцай ліецца
вадаспад
штодня.

1951

* * * * *

Вецер шасьцеў за вокнамі,
шасьцеў.
Хмары месяц згнялі з неба.
А восень, бы спрытныя рукі
вопратку з дрэў здымалі.

Бы савінае крыльле шамцеў,
шамцеў
за вокнамі шорахна вецер.
Ноч апушчала неадгоныя сьцені
цела з душой разьверыць.

Перад сьвітанкам вецер заціх,
заціх.
Хмары месяц прагналі.
Званіцы сьвятыняў
не ад зямлі,
а зь неба
Хрыстовай цьвярдыняй
сталі.

* * * * *

Справедны той
хто сваё наканаваньня
кляне аддана
над магілай згінутых,
хто родніць іхнае жыцьцё мінулае,
і даражыць найбольш сваіх славу.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

Некаторыя падпішчыкі, перасылаючы ахыяры й падпіску да Рэдакцыі газэты „Беларускі ЧАС" просяць не друкаваць іхніх прозьвішчаў на балонках газэты, а зьмяшчаць толькі ініцыялы й перасланыя грашавыя сумы, або й зусім не зьмяшчаць нічога; бо ўважаюць, што чэкавыя трансакцыі ёсьць найлепшым праўным сьродкам рэгістрацыі й кантролі касы.

Ізноў-жа, іншыя, пішуць, што друкаваньне прозьвішчаў і атрыманых сумаў выклікае да пэўнага стопня саперніцтва ў сэнсе вышыні ахвяраў ды будзе пярэчыць некаторым этычным формам людзкай дзейнасьці наагул.

Рэдакцыйная Калегія, з свайго боку, уважае, што сьпісак ахвярадаўцаў і падпішчыкаў будзе займаць многа мейсца на балонках газэты й адначасна будзе псаваць эстэтычны ейны выгляд.

Таму, як і раней, Рэдакцыя „ЧАСУ" ня будзе зьмяшчаць ні прозьвішчаў, ні атрыманых грашавых сумаў на балонках газэты „ЧАС".

Рэдакцыя

Камунізм у Ліках

працяг з 5-й бачынкі

тыя налічвае 500,000 сяброў. У апошніх выбарах атрымала больш 20% усіх галасоў. Французкія камуністы прапагуюць дэмакратызм, не прызнаюць маскоўскай кантролі й крытыкуюць Маскву за рэпрэсіі ў Савецкім Саюзе. Аднак, бальшыня французаў ім не даварае, лічачы камуністычную партыю таталітарнай.

Італія мае найбольшую камуністычную партыю ў вольным сьвеце, 1.7 мільёнаў сяброў, а ў парлямэнце Мае 36% усіх прадстаўнікоў. Пакульшто Італіянцам удалося не дапусьціць камуністаў да ўлады, але гэта можа зьмяніцца, асабліва, калі эканамічны крызыс у Італіі не коньчыцца хутка.

Італіянскія камуністы кажуць, што яны падтрымліваюць дэмакрацыйную сыстэму і ўсе свабоды.

У Гішпаніі ёсьць шмат прыхільнікаў камуністычнай партыі, хоць партыя афіцыйна забаронена. Нават пры гэтых умовах, камуністычныя лідары заўсёды могуць выклікаць паважныя бунты й страйкі ў Гішпаніі. Яны разьлічваюць, што пры вольных выбарах камуністы атрымалі-б прыблізна 20% галасоў.

Партугальская камуністычная партыя налічвае 120,000 сяброў. Яна застаецца лёяльнай Маскве й не супрацоўнічае з іншымі камуністычнымі партыямі Заходняй Еўропы, якія хочуць быць больш незалежнымі. Аднак ня відаць вялікай магчымасьці каб камуністам удалося пераняць у свае рукі уладу ў Партугаліі.

СКАНДЫНАВІЯ

Швэцыя. У мінулых выбарах камуністычная партыя Швэцыі атрымала толькі 5.6% голасоў і яе пэрспэктывы на наступныя выбары выглядаюць яшчэ слабей.

У Нарвэгіі камуністы зусім выключаныя із парлямэнту. У **Даніі** яны маюць толькі 3.9% прадстаўнікоў у парлямэнце.

У Фінляндыі камуністычная партыя зьяўляецца другой найбольшай і мае 20% ўсіх прадстаўнікоў у парлямэнце. Яна таксама бярэ ўдзел у цэнтральным урадзе маючы чатырох міністраў у фінляндзкім кабінэце.

У Ісляндыі камуністы маюць 11 із 60 прадстаўнікоў у парлямэнце. Ісляндзкія камуністы хочуць быць „нэйтральнымі", пакінуць НАТО й зьліквідаваць амэрыканскія базы ў Ісляндыі.

АЗІЯ

Японская камуністычная партыя налічвае 370,000 сяброў і 10% прадстаўнікоў у парлямэнце. Аб папулярнасьці камуністычнай партыі ў Японіі прамаўляе 2.4 мільённы тыраж камуністычнай газэты.

Японскія камуністы абяцаюць утрымаць Імпэратара як галаву ўраду, утрымаць канстытуцыю, свабоду рэлігіі й адкінуць усякую залежнасьць ад Масквы або Пэкіну.

У Індыі камуністычная партыя налічвае толькі 200,000 сяброў. Нягледзячы на іхную малую колькасьць, камуністам удалося выбраць

працяг на 8-й бачынцы

Амальрык: Небясьпека для Эўропы

Савецкі гісторык-дысыдэнт, Андрэй Амальрык, пасьля шматгодняга прасьледваньня й зьняволеньня ў СССР, цяпер знаходзіцца ў Амэрыцы. Ён нядаўна напісаў артыкул пад загалоўкам „Эўропа й Савецкі Саюз", які быў надрукаваны ў „Журнале Ўсходніх і Заходніх Студыяў" у Лёндане. Ніжэй падаюцца выняткі з гэтага артыкулу. Амальрык піша:

„Я думаю, што на Захадзе пераважае думка, што Савецкі Саюз мілітарна не загражае Эўропе. Я сам быў-бы вельмі зьдзіўлены, каб заўтра савецкае войска перайшло граніцу ў Заходнюю Нямеччыну або ў Аўстрыю. Аднак я веру, што бясьпека Эўропы не залежыць ані ад добрай волі Савецкага Саюзу, ані ад волі Эўрапейскіх дзяржаваў супрацўляцца яму, але залежыць ад трох небясьпечных фактараў."

Першы з іх ёсьць прысутнасьць Амэрыканскага войска ў Эўропе, якое стрымлівае Савецкі Саюз ад такіх рызыкоўных крокаў, як напад на Заходні Бэрлін.

Наступным ёсьць савецкія нутраныя праблемы й недавер да краінаў Усходняй Эўропы.

Трэці фактар – гэта бязупынная загроза Савецкаму Саюзу ад Кітаю і жаданьне супакою ў Эўропе на выпадак адкрытай вайны з Кітаям.

Далей Амальрык кажа, што, прысутнасьць амэрыканскага войска ў Эўропе ня можна ўважаць справай нязьменнай. Вельмі магчыма, што калі Савецкі Саюз хоць часткова зьменьшыць колькасьць свайго войска ў Усходняй Эўропе, тагды ў Амэрыцы станецца папулярнай ідэя поўнага адкліканьня амэрыканскага войска з Эўропы як факт палепшаньня Амэрыканска-Савецкіх адносін.

Савецкія нутраныя праблемы: эканамічныя, узмоцненае незадаваленьне паміж народамі Савецкага Саюзу, канфлікт з інтэлігэнцыяй і іншыя – могуць змусіць савецкіх лідараў шукаць разьвязкі гэтых праблемаў у міжнародных канфліктах, так як гэта рабілася раней мінулымі расейскімі ўладамі напачатку рэвалюцыяў 1905 і 1917 гадоў. А калі ня дойдзе да міжнародных канфліктаў, тагды ўзмоцненая савецкая армія будзе рэпрэзэнтаваць сабою загрозу для савецкай палітычнай улады.

Магчымасьць заўсёды існуе, што Савецкі Саюз і Кітай пагодзяцца, асабліва цяпер, пасьля сьмерці Мао Тсэтунга. Кітай можа быць заняты сваімі нутранымі клопатамі й не захоча завастраць адносінаў з Савецкім Саюзам. Кажуць, што прасавецкія элемэнты яшчэ моцныя ў кітайскай арміі. Я ня веру, што добрыя суадносіны паміж Савецкім Саюзам і Кітаям могуць існаваць доўга й думаю, што канфлікт паміж імі не праміне. Але, на пэўны час, яны могуць пагадзіцца й нават падзяляць Эўропу й Азію на раёны сваёй дамінацыі. Гэта можа выклікаць цяжкасьці для Эўропы.

Калі Заходнія краіны, асабліва ЗША, ня знойдуць дастатковай палітычнай волі супрацівіцца Савецкаму Саюзу ў Эўропе й памагчы лібералізацыі ў Савецкім Саюзе, і калі яны ня знойдуць дастатковай палітычнай мудрасьці паправіць адносіны з Кітаям, падтрымліваючы ягоную незалежнасьць ад Масквы, тагды Францыя й Англія могуць некалі знайсьціся ў такой самай сытуацыі як Вэнгрыя й Чэхаславакія сягодня.

КАЛЯДНЫ АБЕД

Для перахаваньня традыцыяў Калядных сьвятаў на чужыне, Парафія Катэдральнага Сабору Св. Кірыла Тураўскага ў Брукліне, Нью Ёрк, у нядзелю 9-га студзеня сёлета, ладзіла сяброўскі Калядны абед.

А гадзіне 10-й раніцы адбылася Божая Служба, якую адправілі Настаяцель Сабору Прат. Васіль Кэндыш з а. Рыгорам Кістнэрам. Пасьля заканчэньня Службы Божай, у царкоўнай салі быў прыгатаваны абед. Апрача парафіянаў Прыходу Св. Кірылы Тураўскага на абедзе прысутнічала многа гасьцей. Ад суседняе парафіі Жыравіцкай Божае Маці ў Гайлэнд Парк прыбылі: Настаяцель а. Александар Яноўскі, Старшыня Парафіяльнай Рады Сп. Аўгень Лысюк, Матушка Марыя Войтэнка, Сп. Русак. З Дэтроіту Сп. Доктар Язэп Сажыц, Спадарыня Вара Сажыц, з Стамфорду, Кан. Спадарства Галякі, з Брыджпорт Кан. Спадарства Ліхачы, з Стэтэн Айлэнд Сп. Янка Юхнавец, Сп. Г. Паланевіч, Сп. Пётра Мірановіч, Др. Вітаўт Тумаш, Др. В. Кіпель, Спадарства Бартулі ды многа іншых.

Сьвяточны ды смачны абед быў прыгатаваны сяброўкамі Сястрыцтва: Валянцінай Яновіч, пры дапамозе Спадарыні Марысі Варабей, Спадарыні Галіны Яновіч, Спадарышні Марыі Касьцюкевіч і Спадара Янкі Яновіча.

Падчас абеду прамаўлялі: Прат. Васіль Кендыш, айцы Александар Яноўскі й Рыгор Кістнэр, Спадар Інж. Мікола Гарошка, Сп. Др. Язэп Сажыц, ад Парафіі ў Дэтройце, Сп. Аўгень Лысюк ад Парафіі ў Гайлэнд Парк, Сп. Мікола Кунцэвіч ад Акругі БАЗА. Др. Тумаш падаў да ведама аб перасланьні сьвяточных віншаваньняў ад беларускай паэткі Ларысы Гэніюш. Прыгожы ейны верш прадэклямавала Спадарыня Вера Бартуль.

У сваёй прамове а. Прат. Васіль Кендыш гаварыў аб прыгожых калядных традыцыях у нас на Бацькаўшчыне, якія сваім глыбокім зьместам баранілі ды яшчэ й сяньня бароняць беларускі народ ад асыміляцыйных уплываў сваіх суседаў, ды адначасна абнадзейваюць і ўзмацоўваюць веру ў лепшую будучыню.

На заканчэньне Старшыня Парафіяльнай Рады Інж. Мікола Гарошка выказаў шчырую падзяку ўсім удзельнікам Каляднай Сустрэчы ды яшчэ раз падзякаваў, ад імя Парафіяльнай Рады, Спадарыні Валенціне Яновіч, якая ўзяла на сябе абавязак падгатовы й арганізацыі Каляднага Абеду.



Сяброўкі Сястрыцтва падчас Каляднага Абеду. Зьлева направа: Сп-і. Яновіч Галіна, Яновіч Валя й Варабей Марыя

Мёртвыя Вёскі

Асваеньне цаліны ў Казахстане (Азыя) на плошчы блізу 40 мільёнаў гэктараў кончылася для Саветаў поўным фіяскам.

Вялікія матар'яльныя інвэстыцыі, замест багатых спадзяваных ураджаяў, на цалінных землях Казахстана, прынесьлі аграмадныя страты.

Галоўныя прычыны катастрофы – засухі. На каждыя каляндарныя тры гады, ў Казахстане два гады прыпадае засухі. Замест сельска-гаспадарчых культураў, вялізарная плошча ўзьнятая трактарнымі плугамі ператварылася ў бесканечнае мора пясьчаных дзюнаў. Толькі поўная ігнарацыя навукі й сьведчаньняў з галінаўкліматычна-мэтэролёгічных і пэдолёгічна-біолёгічных змусіла Хрушчова ды ягоных міністраў адважыцца ды распачаць зусім безнадзейнае асваеньне Казахстанскай пустыні.

Пасьля поўнай катастрофы з асваеньнем цалінных земляў, на іх мейсцы засталіся пустыя, мёртвыя вёскі, толькі яшчэ нядаўна пабудаваныя нялюдзкай працай беларускіх хлапцоў і дзяўчат, прымусова высланых у Казахстан. Як падае, Беларуская Савецкая Энцыклапедыя, з Беларусі было выслана ў Казахстан 58,300 маладых хлапцоў і дзяўчат. Згодна БСЭ цяпер на тэрыторыі Казахстану знаходзіцца 192,750 беларусаў. Колькі загінула, ды колькі было выслана да іншых лягэроў зьняволеньня з тэрыторыі Казахстану ніхто ня ведае.

Асваеньне Казахстанскай цаліны прывяло адначасна й да вялікага зьнішчэньня сельскай гаспадаркі ў цэнтральных абласьцях РССР. Нідзе так бедна ня жывуць людзі, як у Тульскай, Разанскай і Валагодскай абласьцях. Там яшчэ сягодня можна напаткаць мёртвыя вёскі, дзе хаты развалены, палі зарослыя хмызьняком, забалочаныя й зусім ужо ня прыдатныя да карыстаньня.

З гэтых вёсак людзі былі прымусова вывезеныя на цаліну альбо да сыбірскіх лягэроў працы.

МЫ ДОЙДЗЕМ!



Экспанат з Літоўскай Пушчы каля вёскі Літоўка (Наваградчына).

Юрка Стукаліч

Некалі ў мінулым, абвіла вас, нібы хмелям, непаўторная любоў. З таго часу на суровым крамяністым шляху астыла сэрца, але гэтая любоў назаўсёды засталася з вамі, як застаецца пад тоўстым і халодным лёдам бурлівы й няўтомны паток.

Здаецца яе звалі Марыляй, а, магчыма, інакай. Яе імя знаеце толькі вы адзін.

Часам, у хвіліны пошукаў мінулага вы радасна ўзрыгваеце, заўважыўшы перад сабою знаёмую жаночую постаць. Вы міжвольна прыбаўляеце кроку і, параўняўшыся, адразу пераконваецеся ў сваёй памылцы. Не, гэта не яна.

Яна мела прывабныя рысы твару з тонкім абрысам вуснаў, з сінімі задумчывамі вачамі, а валасы яе напаміналі лён. Гэта не яна, ня тая. Часам даносіцца да вас здалёк знаёмы сьмех. Вы ў схваляваньні сьпешаецеся туды, адкуль ён даляцеў да вас, але яшчэ не даходзячы, затрымліваецеся. Не, і гэта не яна. Яе сьмех прыпамінаў цурчаньне лясное крыніцы й песьню жаваранка, над нівай, ды эхо далёкай жалейкі. Гэта не яна. Гэта не Марыля.

Чаму дзівіцца чужынцы, калі заўважаць, што мы з юнацкім запалам сьпешаемся к, як быццам, знаёмым рэчкам, а пасьля ўсхваляваны глядзім на іх берагі.

Камусь із нас спачатку ўспамінаецца ціхі Сож, пад сівым Крычавам, іншым борздая Заходняя Дзьвіна, каля заўсёды непакорным і бунтаўнічым Веліжам, а некаторым, здаецца, што гэта авеяны паданьнямі бацька Нёман асьцярожна абходзіць спароджанае ім Горадню. Але калі толькі апынімся на беразе, мы ўжо ведаем, што гэта нямецкі ідылічны Рэген, які плыве ў Дунай, адбівае ў сабе развалiны замкаў Обэрпфальца, што гэта амэрыканскі рыжы ад алею Дэлявэр сьпяшаецца праз пракураннную фабрычным дымам Пэнсыльванію, што гэта аўстралійскі Мурэй скочваецца з узвышша Уэлса к нізінам кенгуровай Вікторыі.

Ня плывуць па ім лайбы й плыты, ня схіляліся над імі плакучыя вербы й бярозы, ня абмываюць яны сьвятыя Барысавы каменьні. Не, гэта ня Сож, ня Дзьвіна й ня Нёман.

Чаму-ж яны здівіца, калі мы, угледзяўшы перад сабою ўзгоркі шыбка ўзьбегаем на іх, а потым зьбянтэжана аглядаемся наўвокал.

Некаторым з нас здаецца, што гэта Віцебская Града, іншым – што гэта Наваградзкі Горб, а трэцім успамінаюцца маляўнічыя Панары пад Вільняй.

Але з іх мы бачылі не прыдарожныя крыжы ды прырэчныя курганы, не радзішчы й капліцы, а Нью-Ёрскія небаскробы, капальні Льежа й докі Буенос Айрэса. Не, гэта ня Віцебская Града, не Наваградзкі Горб і не Панары...

Чаму дзівіцца яны, калі мы, дзеці векавечных пушчаў, угледзяўшы лес кідаемся ў яго абыймы й адразу пакідаем яго. Некаторыя з нас сьпярша ўспамінаюць Белавежскую Пушчу, другія – Налібоцкую, а трэція – Вокаўскі Лес. Але ў запраўднасьці – гэта Іеллоўстонскі Парк на мяжы Вайомінга й Монтаны, а, магчыма, амазонскія джунглі Бразыліі, калі не канадыйская тундра.

Тут не вандруе зубр, не прарочыць зазюля й не чырванея, быццам аблiты крывёю, калючы шыпшынынік. Не, гэта не Белавежа, не Налібокі, і ня Вокаўскі Лес.

Чаму-ж дзівіцца чужынцы калі мы, пачуўшы далёкі звон, пабожна паднімаем руку, каб перахрысьціцца, але раптоўна апускаем яе. Нам здаецца, што гэта званы Полацкай Сьвятое Сафіі, або Меньскай Жоўтай Царквы, а, магчыма, касьцёлаў Вільні й Божай Маці Востра-Брамскай, ахінаюць нас сваім ямафорам. Але гэта толькі здаецца. Незнаёмыя праведнікі глядзяць каменнымі вачыма на нашае бяздоннае качэўе.

І мы ідзём далей. Ідзём удзень і ўначы. Ідзём і летам і зімою. Ідзём падчас буры й зацішша. Мы нясём з сабою ў сваіх залатаных клунках няўтомны смутак, большы Гімалаеў і Атлянтыка. І ня можа быць, каб мы нарэшце не дайшлі да сваёй непаўторнай любві, да сінявокай Беларусі. Бо-ж нашая любоў да Яе гэтак вялікая, што павінна зьдзейсьніцца й нашая надзея.

Але я бачу, што спазм раптоўна сьціснуў вашае горла ды задрыжэлі вашыя вусны. На нашых нагах кроў і крывёю сьцякаюць нашыя сэрцы. Дык дайце-ж руку й пойдзем разам далей. Бачыце там, далёка-далёка, дзе яснае неба, ізноў сінеюць рэкі, чарнеець лес, і ўзвышаюцца ўзгоркі. Мы дойдзем! Бяз усякага сумніву, дойдзем!

Памажы нам Божа!

КАМУНІЗМ У ЛІКАХ

працяг з 6-й бачынкі

9% прадстаўнікоў да парлямэнту.

У Пакістане камуністычная партыя мае толькі нязначны посьпех сярод насельніцтва.

У Філіпінах про-Маскоўскія й про-Пэкінскія камуністычныя партыі былі амаль што зьліквідаваныя прэзыдэнтам Маркосам.

У Індонэзіі, аднойчы моцная камуністычная партыя, зусім замерла пасьля няўдалай спробы перавароту ў 1965 годзе. Яшчэ засталося троха камуністычных партызанаў, але яны ня могуць нічога зрабіць пры наяўнасьці сільнай арміі.

У Малазіі камуністыя, пераважна кітайцы, існуюць паравэжна толькі як партызаны.

Тайлэнд. Паўночныя раёны загрожаныя камуністычнымі партызанамі.

Бурма. У паўночных раёнах мяжуючых з Кітаям, знаходзіцца 7,000 партызанаў. Армія змагаецца зь імі але не вельмі пасьпяхова.

АФРЫКА

У Афрыцы няма арганізаваных камуністычных партыяў. Аднак, ня меньш як, 9 афрыканскіх краінаў маюць левыя адно-партыйныя рэжымы.

Сомалія называе сваю палітычную ідэялёгію „навуковым сацыялізмам».

Танзанія мае „афрыканскі сацыялізм".

Наступныя афрыканскія краіны прыслалі сваіх прадстаўнікоў на 25-ы кангрэс камуністычнай партыі Савецкага Саюзу: Ангола, Конго, Гвінэя, Малагасі, Мозамбік, Намібія, Родэзія, Сэнэгал, Сомалія, Танзанія, і нелегальная камуністычная партыя Паўдзённай Афрыкі.

Масква таксама пробуе перацягнуць на свой бок вайсковыя рэжымы Нігерыі й Уганды. 11 афрыканскіх краін атрымлівае савецкую зброю, а 19 маюць савецкіх ваенных дарадцаў.

ЦЭНТРАЛЬНАЯ Й ПАЎДЗЁННАЯ АМЭРЫКА

Чылі й Урагвай пачалі уводзіць зьмены да сваіх канстытуцыяў, каб зусім забараніць усякую форму Марксізму.

У Калюмбіі й Вэнэцуэле какамуністычныя партыі ёсьць лягальныя але атрымліваюць толькі нязначную падтрымку ад людзей.

Гваяна. Прам'ер Бурнгам пробуе ўвесьці Марксізм падобны да югаславянскага.

Джамэйка. Прэм'ер Манлы, прыхільнік Кастра й Кубы, ацэньвае свой рэжым як „дэмакратычны сацыялізм" і абяцае захаваць парлямэнтарную сыстэму, свабодную прэсу й усе людзкія правы.

Пэру, пачынаючы ад 1973 году, атрымлівае савецкую зброю й мае савецкіх і кубінскіх дарадцаў. Аднак малая камуністычная партыя ды раздвоеная паміж про-Маскоўскімі й про-Пэкінскімі элемэнтамі, ня мае вялікага посьпеху.

Мэксіко. Камуністычная партыя ёсьць лягальнай, але малая й слабая. Мэксіканская камуністычная партыя налічвае 5,000 сяброў і займае пазыцыі незалежныя ад Масквы. Сацыялістычная партыя налічвае 75,000 сяброў. Радыкальная камуністычная партыя, так званая „камуністычная ліга 23-га верасьня", занімаецца тэрорам, але яе іншыя партыі не прызнаюць.

Панама. Ад 1968 году ўсе партыі забароненыя вайсковым рэжымам.

У іншых краінах сьвету, камуністычныя партыі пераважна вельмі слабыя. Адзіны вынятак з гэтага – Аўстралія, дзе камуністычныя групы, разам налічваюць 6,000 чалавек ды маюць моцны ўплыў на рабочыя юніі.

У канадзе 2,000 партыйных ды яны не прызнаюцца іншымі левымі або радыкальнымі групамі. У нямеччыне, Швайцарыі й Аўстрыі камуністычныя партыі зусім нязначныя.

Практыка паказала аднак, што ўсе камуністычныя партыі: вялікія, малыя ці забароненыя ў сваёй дзейнасьці – іх ігнараваць ня можна. Аканчальнай мэтаю так званай „дыктатуры пролетарыяту" – зьнішчэньне ўсіх свабодаў, ды падпарадкаваньне чалавека й усяго дэмакратычнага сьвету таталітарна-камуністычнай сыстэме.

С.

Адказ Др. Сядуры на ліст Арх. Васіля

Дарагі Ўладыка!

Прабачце, што адказваю на Ваш ліст ад 17 сьнежня адно цяпер. Я яго й пабачыў толькі пасьля новага году, пасьля звароту з вакацыяў. Прачытаўшы, быў гэтак узрушаны, што адразу і ня быў у стане пісаць. Вы закранулі вельмі важнае пытаньне, якое цяпер, у век паслабленьня веры, хвалюе й мусіць хваляваць кажнага з нас, Ні сакрэт, што сярод інтэлігенцыі расьце абыякавасьць да рэлігійных пытаньняў. Скрозь можна бачыць і пачуць, што частка разважлівае інтэлігенцыі трацінь сувязі з царквою, і калі й не становіцца бязбожніцкай, ня трацінь веры, дык, прынамсі, не бярэ актыўнага ўдзелу ў царкоўным жыцьці. Адбываецца ўсё большае адпадзеньне яе ад сучаснага цела Божага, увасобленага ў існуючай царкве. Я зусім разумею й падзяляю Вашую трывогу з гэтае прычыны. Таму мне зразумелыя Вашыя намаганьні ўзьдзеяць у добрым кірунку на чалавека, ў якім Вы бачыце наяўнасьць любові, гэтага галоўнага элемэнту, зь якога будуецца ўвесь будынак хрысьціянства.

Я вельмі ўдзячны Вам за тое, што падзяліліся са мною Вашымі каштоўнымі ўражаньнямі ад чытаньня маіх апавяданьняў у кнізе *На берагох пад сонцам.* І я зусім згаджаюся з вашаю думкаю аб недастатковай рэлігійнасьці яе аўтара. І хаця-ж у кнізе неаднаразова гаворыцца аб Божым стварэньні, прыродзе й чалавеку, аднак сапраўды аб вялікім імені Хрыста не гаворыцца. Праўда, Спінозаю я ніколі не захапляўся, хаця-ж некалі чытаў і яго па курсу філязофіі ў унівэрсытэце. На мяне, па праўдзе кажучы, большае ўражаньне рабіў Эмануіл Кант з яго ным катэгарычным імпэратывам і ідэялам прыгажосьці. Аднак, у сваіх творах я выходжу больш з свае собскае практыкі, уласнага жыцьцёвага дазнаньня, а веданьне сусьветнае культуры адно дапамагае выяўляць, знаходзіць адэкватныя формы, згодныя з агульначалавечым зьместам. Я ня думаю, што маё дачыненьне да прыроды можна азначыць *Пантэізмам.* Апошні разглядае прыроду як увасабленьне самое боскасьці. Для мяне-ж прырода зьяўляецца Боскім стварэньнем, творам Вышэйшае сілы. Над ёю самою ўзвышаецца Ўсявышні, які і ўвасобіўся ў постаці Бога-Чалавека – Хрыста. І менавіта Хрыстос, хаця-ж я Яго і не называю паводле імя ў сваёй кнізе, з Ягонымі ідэялямі красы, любові, гармоніі, дасканаласьці, дабра й чалавечае спагады – Ён зьяўляецца маім ідэялам. Я ніколі не забываю словаў Тодара Дастаеўскага, вывучэньню якога я пасьвяціў шмат часу й энэргіі ды пра якога напісаў колькі кніг, што Хрыстос зьяўляецца найвышэйшым існуючым ідэялам ува ўсім сьвеце, ува ўсе часы і эпохі. У лісьце да В. А. Аляксеева ад 7 чэрвеня 1870 г., Тодар Дастаеўскі пісаў (Цытую паводле "ПИСЬМА Ф. М. Достоевского", Том 3, бал. 211–213, М., 1934):

"Христос отвечал: 'не одним хлебом жив человек' – т.е. сказал аксиому и о духовном происхождении человека. Дьяволова идея могла подходить только к человеку-скоту, Христос же знал, что одним хлебом не оживишь человека. Если притом не будет жизни духовой, идеала Красоты, то затоскует человек, умрет, с ума сойдет, убьет себя, или пустится в языческие фантазии. А так как Христос в Себе и в Слове своем нес идеал Красоты, то и решил: лучше вселить в души идеал Красоты; имеяего в душе все станут один другому братьями и тогда, конечно, работая друг на друга, будут и богаты. Тогда как дай им хлеб и они от скуки станут, пожалуй, врагами друг другу.

Но если дать Красоту и Хлеб вместе? Тогда будет отнят у человека труд, личность, самопожертвование своим добром ради ближнего – одним словом отнята вся жизнь, идеал жизни. И потому лучше возвестить один идеал духовный."

Калі я чытаў Ваш цудоўны артыкул „ПОМНІ..." ў *Голасе Царквы* №20, дзе Вы менавіта і гаворыце аб духовай прыродзе чалавека, я яшчэ і яшчэ раз прыгадваў аб тым, што Бог удыхае ў чалавека подых жыцьця, падымае яго, набліжае да сябе, уздымае вышэй і аддаляе яго ад скаціны, але праз грахі свае чалавек часта вяртаецца зноў да стану быдла. Вы маеце поўную рацыю, калі пішаце пра змаганьне за Божую Праўду й Свабоду ды пытаецесь людзей і кажнага чалавека асобна: *А ты для чаго працуеш?* І Вы зусім правільна заклікаеце да пошукаў Хлеба Нябеснага, бо толькі гэты апошні становіць вечныя духовыя каштоўнасьці, багацьці, што ня гінуць, багацьці ў Богу. Я па-свойму закранаў гэтае пытаньне ў апавяданьні *Пётра Абуховіч, Рывэрсайдзкі мрыйнік,* але Вы вельмі добра абагулілі той канфлікт у сьвятле Хрыстовае навукі і выказаліся аб Хлебе Душы.

Мне застаецца шчыра падзякаваць Вам за напамін пра асобу Хрыста й патрэбу ўжо цяпер стацца Сьвятлом Хрыстовага Сьвятла. Ведаючы сваю недасканаласьць, я Вам удзячны за напамін пра яе. Будзем-жа ўсе мы рабіць ходаньні, каб узьняцца на ўзвышшы Хрыстовае любові і прасьвятліць свае душы Божай Мудрасьцяй. Дзякую Вам за добрыя пажаданьні й любоў. Ваш у Хрыстовай любові

Уладзімер Глыбінны

Маскоўскі Патрыярх падтрымлівае савецкую антырэлігійную палітыку

Маскоўскі Патрыярх Пімен у інтэрвью з карэспадэнтам савецкіх „Новостей" сказаў, што ў СССР ёсьць поўная рэлігійная свабода і, што ня было яшчэ ніводнага выпадку, каб савецкая ўлада за рэлігійныя пераконаньні каго-небудзь судзіла, трымала ў цюрмах ці псіхушках, альбо высылала да концэнтрацыйных лягэроў. Пры гэтым, Патрыярх падкрэсьліў, што адказнасьць за ўсё сказанае, ён бярэ на сябе й ня дбае ці хто яму паверыць ці не.

Увесь сьвет ведае, аб жорсткіх перасьледаваньнях рэлігіі, вернікаў і духавенства, аб судох і ссылках.

Абсалютна незразумелым ёсьць, каб гэтага ня ведаў галава Царквы – Патрыярх.

Ведама, што Патрыярх ёсьць нявольнікам НКВД, але афіцыяльна выступаць у абароне антырэлігійнай улады, зусім не выпадае найвышэйшаму царкоўнаму Дастойніку.

Патрыярх павінен ведаць, што гэткае выступленьне, гэткая няпраўда, ня толькі абніжае прэстыж Галавы Царквы, але зьневажае самую Царкву, вернікаў і сьвятароў, каторыя за Веру й Праўду аддаюць сваё жыцьцё ў савецкіх цюрмах, псіхушках і сібірскіх лягэрох.

Робячы й гаворачы ў гэткі спосаб, ды выконваючы загады НКВД, Патрыярх добра ведае, што гэтым ён не выратуе Царквы ад антырэлігійнага перасьледаваньня й не прычыніцца да палепшаньня й адроджаньня Царквы наагул.

Рэдакцыйная Калегія двумоўнай газэты „Беларускі ЧАС" ветліва просіць сваіх чытачоў урэгуляваць падпіску за бягучы 1977-ы год.
РЭДАКЦЫЯ

У 1975 г. Фондам Фундацыі Пётры Крэчэўскага была выдана кніга Юры Стукаліча *„Мы Дойдзем".* Апошні артыкул з гэтай кнігі сяньня друкуецца на балонках нашай газэты *ЧАС.* Кніга напісана па расейску. Хто яшчэ ня мае гэтай цікавай кнігі радзім выпісаць. Цана кнігі $5.50 уключаючы кошты перасылкі. Адрэса: Mr. K. Akula, 57 Riverdale Ave., Toronto, Ontario, Canada, M4K 1C2.